



OP

Danskerne skal have pulsen

Tekst: Mads Stenstrup Illustration: Annette Carlsen

Dynen kastes til side, og energisk joggende skridt fylder byens gader og parker i den årlige morgenstund. Bagefter har en skålfuld havregrød afløst de sædvanlige guldkorn og rundstykket med Kærgården og Danbo. Sådan begynder sundheds- og forebyggelsesminister Jakob Axel Nielsen selv sin dag for at holde vægten nede og leve længere.

Og måske skal danskerne vænne sig til tanken om at følge i hans fodspor, for ministeren er klar til engang efter nytår at foreslå en national handlingsplan, der skal forbedre danskernes generelle sundhed – under forudsætning af, at den såkaldte Forebyggelseskommission til sin tid erklærer sig enig. En plan, der ud over mere motion også kunne inkludere omvæltninger på moms- og afgiftsområdet. Ministeren er klar til at hæve afgifterne på det usunde sukker, spiritus og tobak samt sænke momsens på det sunde, grøntsagerne og de magre mejeriprodukter og så videre.

Til gengæld, pointerer han, vil det fortsat ikke være et regeringsanliggende, hvornår vi står op om morgenen, eller om vi cykler eller løber, som han. Bare vi motionerer mere. En hel del mere, faktisk. Regeringsblokkens relativt uprøvede, konservative minister banker let på spisebordet hjemme i rækkehuset i Aalborg. Vores alle sammens øjeblikkelige helbredsmæssige virkelighed bevidnes tydeligt i statistikkerne over vores betænkelige spise- og motionsvaner. Eller er det omvendt.

»40 procent af de danskere, der dør for tidligt eller af sygdom,

Jakob Axel Nielsen er verdens første forebyggelsesminister. Hans mål er »at holde flest mulige kunder ude af butikken« gennem sundere madvaner og mere motion. Og så åbner ministeren døren for at sætte momsens ned på grøntsager og hæve afgifterne på sukker, alkohol og tobak

dom, ventes at dø på grund af deres livsstil,« opregner den 41-årige nordjyde og henviser til Sundhedsstyrelsens tal.

»Med den stigning, der eksempelvis ses i antallet af mennesker med sukkersyge, ventes den andel helt op på 70 procent i 2020, hvis vi ikke får gjort noget ved det. Det kræver næsten et regeringsindgreb,« smiler ministeren ironisk.

SUND MAD OG MOTION I SKOLEN. Men selvfølgelig også kun næsten. For en dansk regering, og da slet ikke en borgerlig, vil naturligvis ikke turde fjerne borgernes frie valg, vedgår han. Det usunde snask forbliver på supermarkeds-hylderne. Men han vil gøre det mere tillokkende ikke bare at gå, men helst løbe i en stor bue uden om. For ministeren →





står det allerede helt klart, at vi ud over at spise sundere også skal lokkes til at motionere en hel del mere:

»Pulsen skal op hos alle danskere. Vi kan som politikere ikke tvinge folk til hverken at motionere eller spise sundere mad. Men vi kan gøre det lettere,« fastslår ministeren.

»Midlerne kunne være mere medarbejderfryns a la de populære og sundere buffeter som dem, der de seneste år har vundet indpas i virksomhedskantinerne, samt arbejdsgiverbetalt fitness, som vi også har set det. Staten kan hjælpe med skattefradragreglerne,« siger Jakob Axel Nielsen.

Og så skal vore børn i folkeskolen også have nemmere adgang til sund og lækker mad. Vi skal ganske vist fortsat betale selv. Det personlige ansvar kommer man ikke

uden om, når man taler med en borgerlig minister. Men alligevel mener ministeren, at hvis det offentlige bygger og indretter de nødvendige køkkenfaciliteter, vil det gøre en stor forskel.

»Så vi som forældre ved, at vores børn ikke bare drøner ned i Fakta på hjørnet i frikvarteret for at hente cola og chips, hver gang vi ikke har nået at smøre deres madpakke,« som han siger.

Og så tror han også på betydningen af, at børnene får flere gymnastiktimer i skolen.

»Faktisk kunne jeg godt forestille mig muligheden for at afkorte den første time i folkeskolen hver dag fra 45 til måske 30 minutter. På den måde kunne hver skoledag indle-

Ministeren løber fra pindemadderne

En minister for forebyggelse og sundhed er nødt til at fremstå som et godt eksempel, mener Jakob Axel Nielsen, som nu løbetræner og spiser sundt

Tekst: Mads Stenstrup Foto: Scanpix

99 kilo står badevægten og vipper på under landets 187 cm høje og 41 år gamle sundheds- og forebyggelsesminister, Jakob Axel Nielsen. Fire kilo mere, end han selv ønsker, men dog også adskillige kilo mindre, end efter at han de første måneder af sin stadig korte ministertid havde taget kraftigt på.

Før han gjorde politisk lynkarriere på Christiansborg, var Jakob Axel Nielsen vant til masser af motion – blandt andet løb og tennis. Men karriereskiftet fra forholdsvis anonym advokat med faste arbejdstider til ministerjobbet mangel på rytme, meget repræsentation og møder til midnat tilførte

ham adskillige kilo, da han i begyndelsen ikke fandt tid til at løbe pindemadderne væk.

Med bare 671 personlige stemmer kom Jakob Axel Nielsen i 2005 i Folketinget, trukket ind af den lokale konservative stemmesluger Lene Espersen. I september 2007 blev Jakob Axel



des med fysisk aktivitet. Så koncentrerer børnene sig også bedre om bøgerne bagefter,« påpeger han.

PISK OG GULEROD. Jakob Axel Nielsen kan sine og Sundhedsstyrelsens tal. I 1996 led 113.000 danskere af gammelmandssukkersyge. I 2006 var denne gruppe fordoblet antalsmæssigt til over 226.000. På samme måde med gruppen med hjerte-kar-sygdomme, der på bare tre år fra 2002 til 2005 voksede alarmerende fra 200.000 til 320.000.

»Sygdommene er en følge af, at vi bliver federe og federe, og vores kondi dårligere og dårligere,« konkluderer Jakob Axel Nielsen.

Han nævner med tydeligt ubehag Pepsi og Coca-Colas

planer om – på trods af fakta – at konkurrere på stadig større mængder ved at forøge størrelsen på de mindste plasticflasker sukkervand fra 0,5 til 0,6 liter. Lige så bekymret er han over udviklingen af stadig større slik- og chipsposer, burgere og så videre.

»En direkte afgift på den slags produkter, der kan gå til forebyggelse, er et instrument, der bestemt kan overvejes, hvis ikke producenterne begynder at opføre sig mere ansvarligt,« mener ministeren.

Vi skal ikke alene have med pisk, men også en gulerod. Og guleroden kan meget vel være momsnedsettelse på de sunde fødevarer. Hvis altså Forebyggelseskommissionen ellers erklærer sig enig, når den lige efter nyt- →

Nielsen hentet helt ind i regeringen i forbindelse med statsminister Anders Fogh Rasmussens første ministerrokade. Til hvad der skulle vise sig at blive bare 72 dage som transportminister. For siden fulgte hurtigt et folketingsvalg, og Jakob Axel Nielsen blev, nu med mange flere personlige krydser på stemmesedlerne, igen forfremmet til minister for det problematiske sundhedsområde.

»Når det nu blev Sundhedsministeriet, var min motivation også klar. Jeg kan ikke selv fremstå som et dårligt eksempel,« forklarer den relativt uprøvede minister, der dog ikke har sine talenter fra fremmede. Hans farfar Knud Axel Nielsen var justitsminister i 1960-70'erne, men han var ikke som barnebarnet konservativ, men derimod socialdemokrat.

»Borgerlig socialdemokrat,« skynder ministeren sig at betone.

For at undgå at fremstå som en karikatur på en levebrødpolitiker på netop denne post er den daglige motion igen blevet lagt i mere faste rammer. På arbejdet i ministeriet modtager han hver dag en stor frugtkurv, som han tømmer i løbet af dagen, og forsøger at holde sig fra andet. Mens morgenerne, også alene i lejligheden i København, gerne byder på havregrød.

»Jeg forsøger at komme op ved halv seks-tiden om morgenen og løbe en fem-kilometers tur tre-fire gange om ugen,« fortæller ministeren, der tidligere på sommeren også gennemførte en halvmaraton over Storebæltsbroen på nydelige to timer og 26 minutter.



Ministeren i løb over Limfjordsbroen, da indbyggerne i Aalborg i marts fejrede broens 75-års fødselsdag

år barsler med sine anbefalinger til, hvordan danskernes gennemsnitslevealder i løbet af de næste 10 år kan forlænges med tre år. Momsdifferentiering mellem de sunde og usunde fødevarer har længe fungeret i mange af vores nabolande, men herhjemme har det primært været oppositionen, der hidtil forgæves har søgt politisk flertal for samme model.

»Vi skal være helt sikre på, at det virker,« forklarer ministeren om kovendingen:

»Det er det, Forebyggelseskommissionen undersøger. Det nytter ikke, hvis du og jeg bare bruger en eventuel prisnedsættelse via moms på varerne i supermarketets grøntafdeling til blot at lægge en ekstra Marsbar i indkøbskurven oppe ved kassen.«

Han afviser, at vi bare kunne undersøge, om den differentierede moms har haft den ønskede effekt i andre lande, og så se at komme i gang.

»Jeg er ikke vidende om, at andre skulle have undersøgt det før os,« siger han.

Det er regeringen selv, der har nedsat Forebyggelseskommissionen, og derfor tror Jakob Axel Nielsen på, at der vil være vilje til eventuelt at omlægge afgift og moms – på trods af regeringens skattestop.

»For de ekstra penge, der måtte komme ind for højere sundhedsafgifter, skal ikke gå til at polstre statskassen med. Pengene skal direkte tilbage til borgerne, enten ved at sænke moms på sunde varer eller nedsætte skatten på arbejde.«

BLIV UDE AF BUTIKKEN. Men hvordan vil han så få fat i socialklasse fire og fem? De, som ikke får gavn af en sundere buffet i kantinen, fordi de slet ikke går på arbejde, og som ifølge statistikkerne har størst problemer med kosten, rygningen og motionen.

»Jamen,« svarer ministeren mere tøvende, »det bliver nok heller ikke nemt. De opfatter jo i nogen grad det offentlige som en modstander. Det er også en af Forebyggelseskommissionens opgaver at finde ud af, hvordan vi gør,« siger Jakob Axel Nielsen og tilføjer:

»Mens det primært er de såkaldt ressourcestærke mennesker, der får noget ud af informationskampagner, rammer en lov a la rygerloven mere lige. Det er måske værd at overveje.«

Og hvad med de mennesker, der uanset eventuel god vilje og momsned sættelser slet ikke har råd til de nødvendige sundere fødevarer?

»Det må i sidste ende blive socialminister Karen Jespersens bord,« lyder ministerens korte svar.

Det er ifølge Jakob Axel Nielsen ikke tilfældigt, at ministeriet ved hans overtagelse fik navnet Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, og at han dermed blev den første minister i verden med forebyggelse som en del af titlen.

»For mig som forebyggelsesminister gælder det om ikke at få kunderne ind i butikken, men holde dem ude af den. Men kommer de alligevel, skal de være hjerteligt velkomne,« smiler han. ■

CV – JAKOB AXEL NIELSEN

Født 12. april 1967 i Nordjylland. Far til Kathrine, født 1994, og Laura, født 1996. Samlevende med bibliotekar Mette Due.

Minister for sundhed og forebyggelse fra 23. november 2007

Transport- og energiminister fra 12. september 2007

Folketingsmedlem for Det Konservative Folkeparti i Nordjylland siden 2005

Kilde: Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

